

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Specialis nostri Quiros modus reiectus, & mens connotantium omnium
in re hac concluditur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

centiores suadere conatur) nec indifferentiæ determinatio à voluntate, quia voluntas seu volitio formaliter est; sed tota indifferentiæ determinatio, & libertas ab actione extrinseca erit: nec Deus quia libere vult, operabitur; sed quia actius ad extra est: nec per voluntatem formaliter fit omnipotentia diuersum ab ea attributum sit.

CERTAMEN III.

*Specialis nostri Quirous modus reiectus,
& mens connotantium omnium
in re hac concluditur.*

1. Quirous citata d. 60. sect. 2. subtiliter in hoc mysterio libertatis diuine explicando laborauit: asserens duo. Primum numero 10. conclus. 1. totam volitionem liberam; etiam, quia liberam, Dei in abstracto consideratam per Deum intrinsecum omnino constitui: atque omnem Dei operationem & effectum naturæ præcedere, vt constituentes libertatem eius absque extrinseco connotato fatentur. Ceterum num. 13. conclus. 3. addit: in concreto, vt Deum libere volentem denominet, & constituat, aliqua actione, vel modo per ipsam ad extra posito; & productio prout egere, vt libere volens constituitur, ac denominetur: quia, vt libere volens concretè intelligatur Deus, oportet vt intelligatur habere aliquod exercitium agendi ab intrinseco, & defectibiliter, ne merè passiuè se in amando habeat; ac non libere absque vlla necessitate, etiam eiusmodi exercitium ipsa formalis volitio non fit, sed ab ea diuersa, vt patet, inquit, in Beato si ex peculiari concursu, & dispositione Dei alia actione libera in amore beatificum concurrerent: vel in infusum mihi à Deo actione necessaria, vltimè alia ego libere à me elicit influerem, & tunc vel eo amore Deum Beati & ego obiectum volitum diceretur; qui ea dilectione ipsa seculo nostro interiori in fluxu libero nullatenus illa diceretur libere diligere: cum autem actio Dei ad intra ad suum amorem, & vere antecedens (maximè defectibilis) multo ex capite repugnet oportet extrinseca Deo esse, atque ab ea intrinseca in abstracto libera causatam, & natura posteriorem. Nec obest (inquit) huius posterioritas ad volitionem in abstracto liberam à qua procedit: siquidem, etiam posterior sit, vtique Deus habet: & velle, & libere agere: quod solum denominatio liberè volentis includit: nec videtur cur volitio posterior actione ad eam denominationem sufficiat, non autem actio volitione posterior: atque essentialiter vtrique libere volentis denominationem constituat. Præterea: quia idè in creatis actio contingenter elicitæ præcedere volitionem debet, vt libere volentem vtrique denominet, quia cum volitio ipsa suppositum ipsum non fit, vt voluntariè agat, ac vere volens denominetur, ac sit, necessarium est, vt per illam actionem per modum viæ tendat in volitionem, adquiratque esse volens: cum autem volitio diuina sit ipsummet suppositum, seu ipse Deus volens, absque vlla actione præcedente volitionem, actionis præcellione opus non est; sed sufficit, si ab ipsa volitione, seu Deo, vt principio, pro posteriori nature procedat.

2. Hæc pauca huius peculiaris cogitationis omnia & singula summam continent, quæ Author hic oblonga fessione multa & ingenij subtilitate, & labore in mysterij huius ad bona, & receptibilia principia, & doctrinæ philosophicas, complanationem proposuit: certe laudandus, etiam, vt reor, id non fuerit assecutus. Primum enim in volitione ipsa abstractè sumpta, quam ritè intrinsece, & absque vilo extrinseco connotato liberam facit, omnia argumenta contra adequatam libertatis diuine intrinsecam constitutionem defectibilitatis intrinsece, separatimque à volitione Dei, Deoque ipso, qui mouet, perstat, cum volitio libera efficax etiam abstractè sumpta de alterius mundi fabrica, & productione abest (eo quæ latissimè, & rigidiissime ab eodem auctore per-

pena ad connotatores abiit) æquo robore, & asserta ab ipso insolubilitate contra ipsum instaurantur. Secundo illud velle, seu volitio in abstracto sumpta identificata Deo absolutam libertatem in ratione volitionis ita sumptæ, habet per te, vt asseris, negareque non potes, nisi ad alios modos à te impugnatos accedas: ergo nullo alio extrinseco opus est, vt Deum denominet libere volentem. Probatur consequentia: quia diuina omnia attributa, & formæ ipsius metaphysicæ (vt sic loquar) nullo alio egent, quam identitate cum Deo per ipsas denominando, vt in reliquis omnibus patet: imò denominationes omnes ab eiusmodi formis attributæ sine rationis figmento non sunt: atque in huius sententia, qui obiectiuas præcisiones per rationem nostram in rei eiusdem prædicatis inductas non admittit, sola voce, & conceptu formali nostro extrinsecis abstracta viurpatio rei à concreta eiusdem acceptione differt; nihilo tamen ex parte rei obiectæ variato, aut immutato: quare quidquid in abstracto Deo est ex parte obiecti identitate adequata identificatum, & commune, verè, & scilicet nostra præcisione, vel formali, vel obiectiuâ conuenit (vt conuenire libertatem volitionis liberæ in abstracto sumptæ docet) etiam in concreto, & denominatiue ipsi conuenit. Hinc ex prædicatione de Deo, alioque prædicato diuino cuiusvis prædicati diuini abstracte, inferitur eiusdem de ipso prædicatio concretè, & contra: Deus est Sapiencia ergo sapiens: est omnipotens, ergo omnipotentia est omnipotentia, vel immensitas: ergo omnipotens vel immensus, quod verum esse non potest, si aliud præter identitatem expectandum in prædicatione diuinorum inter se foret, vt alia ab aliis denominarentur atque concretè enuntiant possent. Secus euenit in denominationibus à forma diuersa realiter à subiecto denominando, ad quam expectanda alia sapientia sunt: maximè, cum eis denominationibus importantur: quo instantiæ omnes è creatis denominationibus, hinc, inde conquisitæ, euanescent.

3. Vltimè etiam in creatis vera actio physica, & productio volitionis cum indifferentia ex parte principij requiritur, vt velle libere dicatur subiectum, æquè requiritur, vt libera dicatur, & sit in abstracto ipsa volitio, quæ si in abstracto absque actione physica libera atque ex principio indifferenti orta, & vnita subiecto volitui foret, nullo alio expectato ipsum libere volens denominaret: atqui volitio diuina, per te, in abstracto sumpta libera adequatè est, ac subinde absque actione vlla reali ex indifferenti voluntate orta, ac Deo perfectissima coniunctione, & vnione (vt sic dicam) identitatis coniuncta, & identicè vnita: ergo nulla alia actione expectata Deum libere volentem denominabit. Rursus ratio veri viuens in Deo est ratio viuens solummodo intentionaliter, seu principij seipsam verè mouendi, solummodo intentionaliter, motione solummodo intentionali, absque vlla motionis, seu actionis physice mixtura, potentiam solummodo intentionalem, veram quidem, etiam nullatenus physicam supponens vt hic auctor verè docuit de potentia intellectiua Dei loquens, nosque controuersi de scientia altius fundauimus: ergo sola motione intentionali, nullatenus physica, orta intentionaliter à potentia pure intentionale actu Deus per hunc Authorem viuere, habetque suum exercitium vitale adequatè, & absolute tale, ac verè viuens actu est ac denominatur in concreto nulla physica actione prærequisita, vel expectata: ergo è sola motione intentionali suæ actuali volitione libera, orta solummodo intentionaliter à potentia vitali, intentionali solummodo, volitui indifferenti (cuiusmodi in Deo est, atque ad liberam adequatè volitionem in abstracto ab hoc Authore admissam necessario præsupponitur) nulla actione physica, vel prærequisita vel expectata libere volens absolute, & adequatè Deus erit ac denominabitur: vnde etiam disparent argumenta, quæ ex requisita actione physica ad denominationem liberè volentis in supposito creato, ad requisitam actionem physicam, vt libere volens Deus in concreto sit, ac denominetur à volitione libera intrinseca adequatè in abstracto: idè enim in supposito creato requiritur: quia in eo potentia vitalis intellectiua intentionaliter motiua diuersa realiter à potentia vitali physica ac physice actiua immutabiliter ac libere non est: cum eius per terminum creatum mouere

mouere se debeat, si se moueat, ac per terminum non creatum se mouere repugnet: nequit esse potens se intentionaliter siue naturaliter, siue libere mouere, quia potens sit se physice & actiue mouere actione à se physice orta siue identificata cum termino ad quem se mouet, siue diuersa, ac prauia ad ipsum, unde nullus constat actionem hanc requiri quidem vt vitalis & liber terminus intentionalis creatus sit, verbi gratia volitio ipsa creata libera, ac vitalis, etiam in abstracto sumpta; non autem, vt vltius suppositum volituum creatum volens in concreto constituat, ac denominet: ergo, cum per hunc autorem motio volitiua intentionalis, seu terminus intentionalis Dei volitio diuina nimirum in se & in abstracto sumpta, secundum intrinsecum vitalis, ac libera adequatè sit, nullam actionem physicam, vt vltius Deum in concreto libere volentem constituat, ac denominet, requirit.

4. Atque, vt exemplorum, quibus actionis physice necessitatem, vt volituum in concreto libere volens denominetur, possibilitatem aut repugnantiam discutere preteream, id quod, conclusione tertia addit (quodque sua vice referebat, & ad quod probandum tot philosophicas cogitationes & discursus tam longo filo hic Author deduxit, & textit, falsissimum, nullaque probabilitatis luce, imò neque vmbra excoGITatum videtur. Primo: quia, vt modo dicebam, actio nullatenus in Deo ad denominationem volentis libere requiritur, etsi in creatis volitiuis ad similem denominationem requiratur. Secundo: quia, adhuc in his, requiritur vt vitalis, & libera volitio ipsa abstracte etiam, & in se sumpta sit; non vt vltius volituum creatum volens libere concrete denominet, & constituat. Tercio: quia inde constat clarissime rationem diuersitatis volitionis liberae creatae à supposito volituo per ipsam libere volens denominando in causa non esse, vt actio requiratur ipsa volitione libera anterior; & ratio identitatis volitionis liberae cum supposito diuino cur in Deo posterior volitione liberam actionem ad similem denominationem tribuendam requirit: ab hoc Autore tanquam vnica assignatas; cum tamen nullatenus sufficientes, sed inanes ac nullae sint: constat enim ex motione à se necessaria ad exercitium vitale, ac liberum physicum actionem in volituo creato libero praerequiri: ac proinde ad denominationem libere se in concreto mouentis, quia alias volitio, qua vitalis, & libera, & qua eius concreti forma est, deficeret, atque eius defectu concretum, non quia illa consistente defectu actionis, tanquam vltioris conditionis, denominatio, & concretum non esset; ex parte verò Dei identitas volitionis liberae cum ipso satis non esset, ni ipsa motio intentionalis, & libera à Deo in se foret, quin ad eam, vt talem actio aliqua physica requiratur (in huius praesertim doctrina, quam de vera potentia intentionali Dei ad intellectionem prauia referebamus num. 12.) nec denominaret, quantumvis actiones aliae physicae non vitales ipsi adiungerentur. Adde: ipsum in ea ratione de identitate volitionis cum supposito increato Deo, concedere Deum volitione sola ratione huius identitatis absque vlla actione anteriori, vel posteriori, requisita denominationi, & constitui adequatè volentem: ergo per ipsam intrinsecè liberam absque vlla actione physica anteriori, vel posteriori ratione eiusdem identitatis erit, ac dicetur in concreto libere volens. Probatur consequentia: nam actio, & motio à volituo, siue physica, siue intentionalis ad libertatem volitionis, & denominationem, & consentiam libere volentis concrete non ex praedicto libertatis (quae extrinseca solum denominatio est indifferenter voluntatis à qua procedit) sed ex superiori, & generico vitalitatis, quam libera volitio essentialiter includit requiritur: atqui hoc praedicatum aequè essentialiter clauditur in volitione Dei, & nihilominus per te absque vlla actione physica ipsam antecedente, vel subsequente, & volitio est vitalis, & vitaliter volentem formaliter facit, & constituit Deum; ergo & volitio libera erit absque actione vlla, ac Deum volentem constituet formaliter, ac faciet.

5. Ex his facilem responsionem suae illi difficultati, nec vnam solum, inuenire potuisset hic Author: cur acciebat, cum vtraque ad denominationem, ac constitutio-

nem volentis libere in concreto, & actio physica, & volitio ex aequo requiratur, denominationi non obest quod volitio posterior sit; obest autem denominationi, quod actio physica sit volitione posterior: Duo enim supposita huius interrogationis sunt ferè impossibilia, & neganda. Primum requiri vquam actionem physicam ad denominationem liberam volitionis, ac subinde libere volentis vniuersim loquendo actionem physicam, ad hanc volitionem anteriorem esse opus; cum & ipse interrogans absque vlla actione physica, siue praua, siue subsequata, Dei volitionem in se, & in abstracto liberam esse defendat; nihilque vltius requirit, vt Deum, cui identificatur, concretè volentem libere faciat ac denominet ad redundantiam ostenderimus: sed actionis physice necessitate admissa (vt admitti debet in creaturis) facilitas in eis interrogationi responsio est: quia libera volitio creata, vt vitalis actus sit; quare, & vt liber, debet à volente suo volituo per ipsam actiue progredi, vel seipso si ab actione vitali realiter non differat vel si ab ea differat media actione: ab actione verò post habitam in seque editam volitionem elicitam, neque ad volitionem ipsam apponendam terminata, nequit volitio illa à volente progredi: quare neque esse eius actus vitalis, & liber, ob indeque, nec vitaliter, & libere volentem, & agentem denominationem. Hoc statuto in philosophia principio quiescat intrinseca, & ex philosophia voluntaria vel ionniana, paritas, quibus oppositum hic Author iuxta labore lustrare conatur (vt pleraque similia & exotica recentes scriptores plures in scholas tentant intrudere) quibus sane compositis minor plane vtillior; & ipsis, & eorum auditoribus lectoribusque labor esset principis generalibus proutrandis atque alte examinandis, & erendis, & fundandis, vbi oporteret, incumbere, quam conquirendis hinc inde, aucupandisque instantiis, & paritibus fatigari; quae, nisi rationibus à priori, & principiis, quibus accutuntur attente inspectis, & penetratis, extra rem, & plurimum, ad rem verò casu aliquando, namquam vni ex scientia afferrentur; imò verò ex principio eodem est essentia actus, & actionis physice vitalis creatae, manifeste praefata Authoris huius conclusio (quam alii placitum merito non satis confidunt) restantur: equum enim sanus Philosophus; aut Theologus admittit, imò ferat non inique, actione posteriore ad volitionem meam liberam, nec ad ipsam tendente, sed ab ipsa potius orta, atque extrinseca aliud terminata, vel volitionem meam aliquatenus vitalem, & liberam mihi reddi, vel me libere ac vitaliter agentem, in linea volitui, & volentem adhuc ex parte constitui, ac vere denominari: si ergo adhuc in creata vitali volitione, & libera, atque vitaliter, & libere volentis creaturae denominatione per ipsam, in qua physice actionis necessitas admittenda necessaria est, locum ea doctrina in bona, & probabili, nec iam improbatam philosophia non habet, quo pacto in Deo, in quo ad liberam, & vitalem volitionem adequatè constituendam necessaria actio physica, hoc Autore fatentem etiam, non est locum habebit?

6. Accedit, quod in hoc modo constituendi libertatem Dei in concreto, & denominatione volentis per extrinsecam Deo actionem ortam ab adequatè libera intrinsecè volitione diuina, exterior actio libertatem intrinsecè immediatam non habet, sed solum mediatam, & mutuo à volitione ipsa intrinsecè & immediatè libera Dei, à qua necessario, & absque noua deliberatione voluntatis liberae, & determinatione eius ex iudicio indifferenti ad volendum, vel non volendum, seu volendum creare v. g. mundum: ergo Deus in primis dici absoluitur nequit immediate liber concretè in volendo creare mundum: quia, cui vna pars necessaria, & essentialiter requiritur non absolute deficere eius generis denominationem, quae absque vtriusque coniuncto stare absolute nequit: atqui per te ad denominationem Dei volentis libere creatore mundum non est satis volitio intrinsecè, & adequatè libera diuina in abstracto, quae sola immediatè libera est, vt vidimus; sed requiritur essentialiter actio extrinseca, quae solum mediatè libera est: ergo per te Deus nequit absolute dici ac denominari adequatè libere volens concretè.

crete create mundum denominatione immediate liberatis, seu immediate libere volentis creare mundum. In-fero secundo: ergo Deus non est absolute liber in concreto in linea volendi creare mundum. Probat illatio ex dictis: quia, etsi volitio divina intrinsece libera in abstracto sit ex iudicio indifferenti, & diuine voluntatis indifferenti potestate; aut actio extrinseca vterioris, & posterior creationis mundi orta necessario ab illa ex iudicio indifferenti, & potestate voluntatis vteriori ad volendum vel nolendum creationem mundi, non esset ex potestate actiua & determinata volitionis intrinsece libera diuine: ergo quod vterioris hanc de suo ponit essentialiter, & necessarium per te ad denominationem adequatam, & absolute talem. Dei libere volentis concrete lineæ volitiuæ non est, sed actiua, & efficientis physice: etsi exercitium volitionis intrinsece Dei libere quidem in linea volitionis, seu volitui, qua in obiectum indifferenter propositum tendere, & non tendere potest, supponat: quare absoluta denominatio Dei libere volentis concrete mundum creare, in linea volitiua, & volendi non est: cum pars constitutiui essentialiter, & ex æquo in huius sententia absolutum libere volentis concretè creare mundum lineæ volitiuæ formaliter non sit, sed solum causaliter: formaliter vero lineæ solummodo, & potestatis physice actiua: quemadmodum, etsi nostra deambulatione, aut operatio quævis alia ultra operationem volitiuam ab ipsa imperata sit, & causaliter actiua, ac subinde ad voluntatem tandem procedat, tamen illam nemo operationem, & exercitium formaliter ad lineam volitionis spectans esse admittit: sed solum ad exercitium physice actiua potestatis: quare si ea quis diceret inadæquate adhuc consilium formaliter in ratione, & denominatione absolute libere volentium concretè, nos, tales adæquate, & absolute in linea volitiui non constitui diceret: vel certe non audiretur.

7. Concludo ergo (plura calami radio omittens) hunc Authorem in communem connotatorum & constituentium partem per extrinsecam creatam (neque enim aliquis eorum volitionem Deo intrinsecam a decreti liberi Dei, seu ipsius libere volentis constitutione, & denominatione fecerit) foueam: quam in eis horrebat, incidisse: atque admittere vel inuitè debere. Deum potestatem actiuitatis physice agendi ad extra in ratione libere absolute volentis in concreto creare mundum constituit: in quo cordatus connotatorum reliquit libertatem, siue volitionis libere, siue Dei volentis in libere à Deo orto extrinseco ex indifferenti potestate, quam hic in extrinseco necessario ad actiuitatem volitionis Dei ponit, nempe à forma in se non libera, a nouo Philo sophiz miraculo concreto liberum constitutus: quæ verò ab eis discordat liberam volitionem Dei in abstracto omnino intrinsece constitutam admittens, argumentis omnibus contra constitutionem libertatis diuine, siue abstracte, siue concretè sumptæ, ipsius iudicio in solubilibus, æque est obnoxius, vt vidimus item specialibusque hæc tunc contra ipsam delinimus, & reliquos connotatores non tangunt: illud tamen denique contra hunc Authorem & modum omittere ab autoritate non possum loca omnia scripturæ, quibus ipse probat d. 59. sect. 1. n. 1. & sect. 3. n. 1. & 16. Dei volitionem intrinsece propositus liberam præcedere, assignarique catholicè debere pro priori ad omnem creatam Dei operationem & effectum, qui ab illa vi causa ad extra proueniunt de præcedentia volitionis Dei non abstracte, sed concretè sumptæ, siue Dei libere volentis, expressa 1. Corinth. 12. *diuidi spiritus prout vult* ad Rom. 9. *quis vult miseretur* (donatione gratiæ auxiliantis efficacis) & quem vult *indurat*. ad Eph. 1. *legit nos in ipso ante mundi constitutionem*, Ioan. 5. *quis vult viuificat*. Psal. 134. *Omnia quæcumque voluit fecit*. Esther. 13. *Non est, qui sua posse resistere voluntati, si decerneris saluare*: quæ de antecedentia Dei concrete volentis necessaria ad opera ad extra, siue ad se libere concretè extrinsecus operationem terminis, vt aiant, ipsi sententiæ scripturæ sunt. Manet ergo ab auctoritatibus, & rationibus monstratum, speciale hunc modum, sicuti, & reliquos, hæc tunc impugnat, connotatorum nullatenus sententiam Aureoli iam subiiciendam emollire, sed aliis de durialculis difficultatibus inferre: verumque omnino esse, quod de connotatoribus cunctis quantumuis vocibus ludant censuit Ruiz de Montoia noster Deo, cuiusque voluntati illorum non tribuere determinationem illam, absolute talem intrinsecam, seu propriam in linea volendi: sed solum

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus II.

in linea agendi: non secus, ac si ignis physice solum actiua agens potestatem, & actiuitatem physicam ad comburendam, vel non comburendam stupam ipsi applicatam haberet sola physica actione determinaretur, quæ eam combureret, quod ipsum de eis omnibus censet Augustinus d. 28. sect. 1. sub sect. 1. n. 3. *verbu secundum aij* & toto n. 4. & quamuis de eis loquantur, qui solum volitionem necessariam in Deo operationem eius ad extra præcedere defenderant: quia nondum Quirios suam hanc sententiam typis euulgat: tamen, vt dixi, in eorum sententiam, quoad rem hanc, tandem relabitur.

8. Igitur Aureoli ad purum hac in re sententia fuit, quam nunc proxime referebamus, non ideo Deum creaturas libere velle, ac producere, quia liber ad eas siue inefficaciter, volendas sit: sed quia liber est, & nec vnde necessitatus ad creaturas producendas, sed potens potius etiam illas non producere cum producit, & potens producere cum non producit: sic enim citat. §. *ex premissis* ait. *Deitas induit rationem voluntarij (liberi) ex illo connotato, quod est habere omnem actum exteriorum in sua potestate*, nempe sicut voluntas nostra omnes actus interiores suos in sua potestate habet. Vnde inferius addit: *quidquid Deus extra producit voluntarie producere, non actum desiderij, vel volitionis; sed quia producit cum quadam denominatione & potestate*: atque ignis potentis physice ignire vel non ignire, exemplo rem explicat: quare incallum Quirios ad suam sententiam illum trahere conatur: etsi enim volitium imò voluntarium non proprie liberum ad hanc Dei potestatem, & dominium physicum agendi, vel non agendi ad extra non excludat, sed potius supponat, ac prouide volitionem Dei necessariam, vt Valquez, eiusque discipuli interpretantur: aut liberam volitionem Dei, seu desiderium expresse excludit: quæ si admitteret in Deo ad operationes ad extra, sicuti in nobis ad nostræ potestatis opera præcedunt, ad physica solum potestatem, & dominium agendi, vel non agendi ad extra non recurreret, vt liberas eas Deo probaret: cum ex libera volitione, & desiderio Dei à quo procedere reco, nosceret satis liberas Deo esse videlicet, & nobis quæcumque ex libero desiderio, & volitione ad extra proueniunt, libere à nobis citra dubium sunt, & proueniunt.

9. Aureoli ergo mens (quam assecutus, secutusque primus noster Valq. fuit, atque Herize explicatus adhuc, & fusius explicatam amplexatus est, ac nobis dedit totis capitibus 10. & 12. hac iure est, ad operationes ad extra Dei voluntatem eiusque volitionem præcedere, nullo modo se in linea sua voluntatis, seu volitiui per volitionem intrinsecam liberam determinantis ad creaturas desiderandas, siue inefficaciter, & subinde producendas, sed volitione necessaria Dei, quæ omniamor, & Dei, & possibile omnium est physicam illi potestatem physice indifferentem in actu primo proximo fieri, vt absque ulla vteriori motionum, & scientiæ indifferenti obiecta proponens voluntati diuinæ, consultatione, ac deliberatione, ac determinatione affectiua voluntatis Dei in obiectum physice ad extra agat, vel non agat: non secus ac si igni physica nullatenus affectiua potestas indifferens ad comburendam stupam applicatam adesset. Neque enim indifferentia potestatis ad agendum, & non agendum essentialiter lineæ volitiuæ & affectiua: è concepta suo esse aiunt, etsi in ea inueniuntur, sed conceptus potestatis indifferentis agendi vel non agendi superior qui in actiua affectiua potestate voluntatis, tanquam inferiori specie potestatis actiua indifferentis inuenitur: quin ideo ab aliis, non affectiua tamen, indifferenter actiua physice potestatis nequeat reperiri: imò eam indifferentem potestatem voluntati, non qua volitiua, & affectiua, sed præcise qua actiua physice est concepit, et enim inquit, volitiua voluntas est, non sine receptione volitionis in ipsa, quæ si abesset, volens minime foret: tamen receptiua potestas, ne partialiter quidem potestatis indifferentiam constituit. Tota ergo potestatis indifferentia in linea potestatis physice actiua, adhuc in voluntate adæquate est: quin potestas passiva recipiendi volitionem, absque qua volitiua non foret, adhuc inadæquate indifferentiam potestatis ingreditur, vt & xi. Hæc igitur connotatorum mens est ex parte volitionis Dei ad omne opus & operationem ad extra præsuppositæ ex parte Dei, vt libera in Deo ad operationes Dei ad extra, nec Deus absolute libere volens ad illas, siue ad se vt ad extra operantem, non supponatur, nec sit, esseque possit: sed solum operatione ipsa libera

libera, quam tamen necessaria simpliciter complacentia, seu inefficaci desiderio prævoluit, libere physice operans constituitur: ac inde libertatis denominationem, siue volitio ipsa diuina, siue per ipsam Deus volens creaturas, extrinsecus, sociatur.

CERTAMEN IV.

Varij eorundem connotantium modi quoad specialia connotata resutati.

1. **I**am in connotatis extrinsecis ad huiusmodi libertatem extrinsecam diuine volitionis constituendam necessariis non eadem connotatorum mens omnino fuit. Alij enim vt Aureolus, Vasquez eiusque affectus proximiores, an connotatum illud extrinsecum libertatis diuinae, siue in operando, siue extrinsecus in volendo operatio, an effectus ad extra à Deo positus sit non distinguere: alij autem neutrum ex his reiecit, nec suam doctrinam alteri eorum alligasse: quia vtrumvis, vel vtrumque ex fine, vel motiuo ab operante intellectuali libere præstituto physice operationis entitatem variari, nemini adhuc Philosophorum, aut Theologorum venerat in mentem: cum autem Arrabal primus, & postea Herize viderent pro liberorum decretorum Dei diuersitate diuersa extrinseca connotata in sua connotantium sententia assignari debere: posseque Deum de eodem opere ad extra à se faciendo diuersa decreta libera concipere, vel ex diuersitate motiui (v.g. precum sibi pro eo præstando ab hominibus vel Angelis futurum, aut meritum ad premium aliquod ab ipso obtinendum) vel ex diuersitate finis ad idem opus decrendum pro suo libito præstitit: ac tandem desiderio inefficaci tamen serio Dei de hominum salute ex quocunque fine, aut motiuo sit, concepto de facto, atque innumeris aliis inefficacibus, quæ Deus de re quauis ex variis finibus potest habere effectibus nullatenus variatis sed eisdem (v.g. in homine, equo, aut gratia habituali ex quocunque fine à Deo fiant) istud diuersorum connotatorum copiam non esse, vt singula singulis pene infinitis decretis, & desiderijs de opere & effectu eodem liberis Dei possibilibus imò nec habitis de facto à Deo constituendis designant: operationes Dei ad extra, effectus reiectis, ad connotata extrinseca libertatis volitionum diuinarum solummodo vocant. Rati minore Philosophiæ, & sensum offensiuone posse nouum, & exoticum dogma in operationibus, quam in effectibus induci: forte, quia rationali agenti, libereque & affectu ex hoc, vel illo motiuo, vel ex hoc, aut illo fine operanti, operationes, quam effectus videbant viciniore: & quæ subinde affectuum conditiones, qui ex motiuorum, & finium diuersitate essentias, & naturas diuersas trahunt, propinquitatis maioris titulo facilius, citiusque trahere possent.

2. Docent igitur physicas vniuersim operationes extrinsecas pro finis ab agente libero in eis exercendis præstituto physice, & in essentia, & natura sua diuersificari: quod ipsum de motiuo ex quo exercentur dictum ab eis puta est motiuum non meminerit, cum hanc difficultatem in sua sententia insolubilem meditabatur: & hac quidem Philosophia plerumque sensibilibus (vt non omnes) difficultates ex parte diuersitatis connotatorum quiescere videntur. Eam suadere conantur: quia omnis operatio, etiam extrinseca agentis rationalis, & liberi, non minus propter finem, & aliquando ex motiuo oblato, quam à principio actiuo, exercitum actuale natura sua est: ergo æque essentia sua, & natura est respectu finis, cuius exercitum æque de se est: atqui variato quouis termino cuiusvis essentia sua respectui, & hoc variati in natura, & essentia sua necesse est: ergo variato fine cuiusvis, etiam extrinseca, operationis agentis liberi variatur essentia, & natura operationis illius: confirmatur: quia variato principio actiuo operationis, omnium sententia, variatur extrinseca etiam operatio: eo solum, ac non alio, quod illius exercitum actuale, ac subinde natura, & essentia sua connexa cum illo est: est autem etiam exercitum actuale finis, ac

subinde illi etiam essentia sua connexum: ergo, & eo cuius variato variabitur verum doctrina hæc ne a sensibus quidem, nedum à ratione admittitur: insensur enim primo prefus meos, & deambulationem: vt sole suam diuersam reple esse solum ex eo quod visendi præstitit aut attenuandi humoris gratia eodem impulsu, mensura, tunc fecisse: item si eam Matritum, vel Tolenim versus exerceam, vt ibi necem, vel eodem visibili cursu eodem versus, vt vltimus tantillum progrediar: item extractionem aquæ à fœcula ex puteo diuersam esse, si eam ad rigandam domum, vel mulum adaquantum, vel ad lauandum suillum ventrem, & facienda fœcina extrahat.

3. Et in Dei operationibus ad extra, infusione gratie eiusdem intra, vel extra sacramentum ex contritione, nec solum ex attritione: pluita immisione ob preces ad plurimum, vel paucorum imo huiusmodi potius, vel alterius actiones in essentia variari, nec solum individualiter, sed specificè incredibilia sunt: atque item incarnationem illius occasione peccati Adami, sed vel alterius, vel nullius, ac non ex fine reparationis nostræ fuisse, sed ex alio, ac nullis Patrum veterum præcibus congruente meritis, diuersa procul dubio ab his doctoribus in natura, & essentia sua asseri debere. Tam ratio qua hi doctores ducunt est, infusum operationem enim agentis libere ex electis, & libertate operanti eo solummodo respectus ad finem cõpetit, quo cõpetit voluntarium, & libertas, atque esse ex electione rationalis agentis libere sibi finem præstituentis: & ex hac occasione vel motiuo decrements: ex autem extrinseca, solum operationi externe agentis rationalis, & liberi conueniunt: quare non se ipsis immediate, & primario finem respiciunt intrinsece, sed solum per extrinsecam denominationem, & secundario ratione præconcepti ab agente libero decreti quo ipsas operantur: & præter communem huius doctrinæ Philosophorum, & Theologorum consensum, sit ratio à priori quæ immediatus, & intrinsecus finem, & motiuum respectus eius solius operationis esse potest cuius immediata potentia, & principium proximum ex cognitione finis, & motui moueri intentionaliter ac factibile operari à se ipso ob hunc, vel illum finem seu motiuum valet: id autem non habet potentia, & principium proximum operationis externe, alteriusque potentia, aut principium proximum, quod voluntas non sicutque sola cognitione finis, at motui duci potest: ergo sola operatio immediata à voluntate, seu à principio volitivo proxime oriunda nempe volitio potest immediate, & proxime finem se ipsa, & essentia sua, aut motiuum respicere, ipsique subinde de se se connecti: non autem operationes externe proxime ab illa potentia voluntatis imperio subditis oriunde. Quod si vincitatis iure operationes ex volitionibus à quibus præueniunt, & operantur conditionem respiciendi finem, & motiuum, quæ ex contactu, & contagio eibunt, & trahunt in effectus etiam suos, quos se ipsis contingunt, eam iam suam respiciendi se ipsis finem eodem contagio tradunt, atque ridiculè in eos etiam serpet malum.

4. Herize hanc rationem persentitens, & in diuersitate incarnationis, infusionis gratiæ, & reiquarum operationum Dei ad extra, siue nature, siue gratiæ absurditatem volens detergere aut dissimulari, eas quidem se ipsis extrinsece finem, & motiuum non respicere esse naturas, & essentia sua connecti negat: ex respectu autem essentialem quem ad suum proximum principium habent, æque immediatè, & strictè, nec laxius, aut mediatis quam ad terminum inferri ex variatione finis ac motui externam Dei operationem esse tandem variandam: siquidem proximum earum principium ex cuiusvis illarum variatione, ac diuersitate diuersum est: etenim Incarnatio, & exercitia de facto est à Deo ex occasione peccati, atque ad eam delendam reparandum, ac redimendum hominem exerceat, ac ponitur, oritur à voluntate necessaria Dei, quæ, & peccatum odit, & hominem amat salutem: si autem, vt absolute potuit, ex alia occasione, & fine à Deo Incarnatio potuerit ab eadem re ipsa voluntate necessaria Dei sub alia ratione, qua alterius finis amor est prodece, ac subinde à diuerso proximo sui principio Impugnari Ariaga ad hominem quia iam admittenda erit ab Herize distinctio virtualis in diuinis ultra ea, quæ fides exigit: vt minimum non solum in productionibus ad intra, sed etiam in productionibus Dei ad extra de eadem voluntate Dei necessaria predicata contradictoria abique contradictione verum eueniret.